

GŘ pro vzdělávání a kulturu

Program celoživotního učení

EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROJEKTY

● ● ● UNIVERZITA TŘETÍHO VĚKU

solill

 eLiLL
e-Learning in Later Life
A European Project

 ewa european women
in older age

 ewa european women
in older age

 ewa european women
in older age

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Univerzita třetího věku

GŘ pro vzdělávání a kulturu

Program celoživotního učení

Grundtvig – Projekty partnerství

Projekty mezinárodní spolupráce institucí a organizací působících v oblasti vzdělávání dospělých zapojených do Programu celoživotního učení s cílem vzájemné výměny programů, metod a zkušeností včetně mobilit.

(2000–2002)

Self-organised Learning in Later Life

Životní styly a životní prostory v Evropě
v proměnách času a místa

(2006–2008)

e-Learning in Later Life

Možnosti a perspektivy elektronického učení
v pozdějším věku

(2010–2012)

European Women in Older Age

Evropské ženy generace 70 plus

Celoživotní učení

Nepřetržitý proces záměrného vzdělávání i nezáměrného učení ve všech obdobích života člověka v souladu s jeho potřebami, možnostmi a zájmy.

LLP – Lifelong Learning Programme Program celoživotního učení

Vzdělávací koncept přispívající prostřednictvím celoživotního učení k rozvoji evropské společnosti realizovaný v programech Comenius, Leonardo da Vinci, Erasmus a Grundtvig

Program Grundtvig

Program zaměřený na oblast vzdělávání dospělých včetně seniorů ve všech formách pro jednotlivce i vzdělávací instituce

Aktivity programu Grundtvig

- projekty partnerství
- dobrovolnické projekty
- workshopy

Příklady dobré praxe

Projekty evropské spolupráce realizované na Jihočeské univerzitě v letech 2000–2012

SoLiLL: Self-organised Learning in Later Life

eLiLL: e-Learning in Later Life

Ewa: European Women in Older Age

Projektový tým:

ZAWiW of Ulm University (D)

koordinátor projektů

Carmen Stadelhofer, Academic director

Gabriela Koerting

Projektová organizace (CZ):

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Univerzita třetího věku

doc. PhDr. Jana Šemberová, CSc.

Self-organised Learning in Later Life

Životní styly a životní prostory v Evropě
v proměnách času a místa

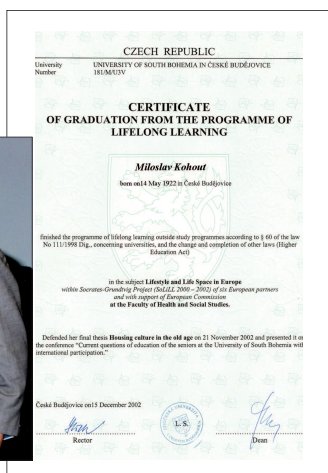

První zkušenosti se zapojením Univerzity třetího věku do evropských vzdělávacích programů získala Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v letech 2000 až 2002. Téma Životní styly a životní prostory v Evropě v proměnách místa a času umožňující nahlédnout do světa každodennosti, v němž se odvíjejí a odvíjejí naše vztahy k poznání a obrazu světa, ve kterém žijeme, řešilo šest univerzitních seniorských týmů.

Projektoví partneři

- ZAWiW Centrum für Allgemeine Wissenschaftliche Weiterbildung der Universität Ulm, Německo
- Université Tous Ages, Lyon, Francie
- Università Adulti/Anziani di Vicenza, Itálie
- Aula Permanente de Formación Abierta Universidad de Granada, Španělsko
- U3A Volksuniversiteit Arnhem, Nizozemsko
- U3V Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Česká republika

Kooperační projekt, učební prostředí, otevřená komunikace (e-mail, chat, FlashMeeting), prezentace výsledků projektu SoLiLL na univerzitách v Ulmu (2000), Itálii (2001), České republice (2002), na konferencích **Learning together over the Internet** (Ulm, 2001) a **Vzdělávání seniorů na vysokých školách v České republice** (České Budějovice, 2003) potvrdily skutečnost, že se vzdělávání stává celoživotním učením překračujícím instituce, programy a metody ověřené staletími.

(2006–2008)

e-Learning in Later Life

Možnosti a perspektivy elektronického učení
v pozdějším věku

S cílem přispět k digitální gramotnosti seniorské generace (zdatnosti v oblasti elektronické komunikace), k implementaci informačních a komunikačních technologií do vzdělávacích programů pro seniory a spolupráci institucí a organizací v evropské síti LiLL vstoupila Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích do výzkumného projektu e-LiLL.

Projektoví partneři

- ZAWiW Centrum für Allgemeine Wissenschaftliche Weiterbildung der Universität Ulm, Německo
- UTA Jyväskylä, Summer University of Jyväskylä, Finsko
- Universidad Permanente, Alicante, Španělsko
- Univerzita Komenského v Bratislavě, Filozofická fakulta, Slovenská republika
- U3V Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Česká republika

Společně vytvořeným dotazníkem o využívání nových informačních a komunikačních technologií v programech seniorského vzdělávání bylo osloveno 72 evropských organizací a institucí, z toho 32 v České republice, 17 ve Španělsku, 9 v Německu, 9 na Slovensku a 5 ve Finsku. Získané údaje umožnily vytvořit rámcovou představu o seniorském vzdělávání s využitím internetu a dalších informačních a komunikačních technologií v Evropě.

Seniorské vzdělávání v Evropě je otevřené, do vzdělávacích a četných zájmových aktivit vstupují senioři bez ohledu na věk. Internet jako podporu vzdělávání využívá v oslovených institucích a organizacích 46 294 seniorů. Účast českého týmu v projektu „učení výzkumem“ přispěla k vytvoření rámcového obrazu o „elektronickém vzdělávání ve vyšším věku“ v Evropě.

Výsledky projektu e-LiLL byly prezentovány průběžně na společných partnerských setkáních v **Ulm** (2006), **Alicante** (2006) a **Českých Budějovicích** (2007) a konferencích „**web-4seniors**“ (Ulm, 2007) a „**Vzdělávání seniorů – věc veřejná**“ (Praha, 2008).

(2010–2012)

European Women in Older Age

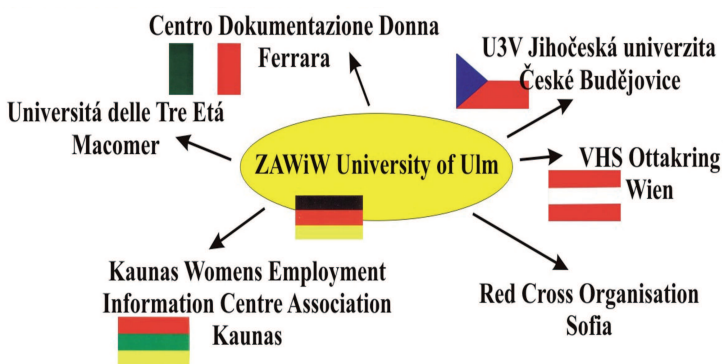
Evropské ženy generace 70 plus

Projektový záměr studovat příběhy žen generace 70 plus a události, které významně ovlivnily jejich život a zůstaly uloženy v paměti, metodologicky ukotvený v biografických přístupech umožňujících otevírat cestu ke vzpomínkám na jednotlivé životní fáze a životní mezníky, vyzval k účasti na jeho řešení zkušené seniorské týmy z evropských zemí.

Projektoví partneři

- ZAWiW Centrum für Allgemeine Wissenschaftliche Weiterbildung der Universität Ulm, Německo
- Centro Documentazione Donna, Ferrara, Itálie
- Red Cross Organisation, Bulharsko
- Università delle Tre Età Macomer, Itálie
- VHS Ottakring, Vídeň, Rakousko
- Kaunas Women's Employment Information Centre Association, Kaunas, Litva
- U3V Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Česká republika

Přípravná i prezentační partnerská setkání **v Sofii** (7.–9. října 2010), **Českých Budějovicích** (11.–14. dubna 2011) a **italské Ferrare** (9.–22. října 2011) a **německém Ulmu** (8.–10. července 2012) potvrdila, že existují velké a malé životní příběhy, velké a malé vzpomínky na ně. Ty velké stavějí naše osudy, ty malé dávají barvy našemu životu. Teprve pozdní chvíle rozhodují, které z nich jsou opravdu velké...

Projektový záměr českého týmu realizovaly dvě studijní skupiny žen, absolventek Univerzity třetího věku v Českém Krumlově a Českých Budějovicích.

autorky interview / Český Krumlov

Františka Kuncová

ekonomka, absolventka Univerzity třetího věku, spoluřešitelka řady evropských přeshraničních a partnerských projektů (Phare, Interreg, Socrates Grundtvig a Grundtvig), tutorka seniorských týmů

Jarmila Hanáková

inženýrka, absolventka Univerzity třetího věku, spoluřešitelka řady evropských přeshraničních a partnerských projektů (Phare, Interreg, Socrates Grundtvig a Grundtvig), tutorka seniorských týmů

Jana Vorlová

ekonomka, absolventka Univerzity třetího věku, spoluřešitelka řady evropských přeshraničních projektů (Phare a Interreg) a projektu Grundtvig (Ewa)

Marie Mácová

ekonomka-účetní, absolventka Univerzity třetího věku, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „European Women in Older Age“ (2010–2012)

Alena Rezková

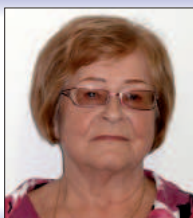
lékařka, studentka Univerzity třetího věku, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „European in Women in Older Age“ (2010–2012)

Dagmar Vondrovicová

letuška ČSA, referentka obchodního oddělení, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „European in Women in Older Age“ (2010–2012)

představované ženy / Český Krumlov

Gisela Papke

Narodila se v Německu blízko česko-polských hranic. Život jí natrvalo ovlivnila 2. světová válka, příjezd do Československé republiky, pobyt v Karlových Varech, život v Českém Krumlově. Zůstala sama.

Hana Šenkýřová

Žena, dcera a vnučka „železničářů“ podílejících se na rozjezdu železničního spojení „České Budějovice – Linec“. Přes nezměrná životní zklamání je optimistická. Stáří se nebojí.

Ruth Hálová

Narodila se v česko-židovské rodině. Jako jedno z 669 „Wintonových dětí“ odjela vlakem před nacisty do Anglie, do nového domova. Byla zachráněna. Dnes žije v Českém Krumlově, má četné zájmy (maluje, překládá, fotografuje), má mnoho přátel.

Alena Groulíková

Bystrá, elegantní žena, pro politické smýšlení a víru v Boha v životě perzekuována. Matka sedmi dětí, členka „Rytířského řádu 56“. Dostává se jí vše, co k životu potřebuje.

Věra Pazderková

Narodila se v Praze. Jako válečné dítě zažila řadu leteckých náletů na Prahu, ten dubnový v roce 1945 byl nezapomenutelný. Milovala knihy, stala se knihovnicí, s knihami a uprostřed knih žije v Českém Krumlově.

Olga Jeníková

Výjimečná žena, třebaže se sama nepovažuje za výjimečnou, Pohádkové dětství jí zničila léta padesátá, léta „vlády lidu“, persekuce a věznění nejbližších. Dnes prožívá spokojené stáří, věří v naději, víru a lásku.

Ivanka Ruiderová

učitelka mateřské školy, absolventka Univerzity třetího věku, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „Women in Older Age“ (2010–2012)

Miloslava Kruchňová

administrativní pracovnice, absolventka Univerzity třetího věku, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „Women in Older Age“ (2010–12)

Blanka Laudová

referentka v oboru knihovnictví a vědeckých informací, absolventka Univerzity třetího věku, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „Women in Older Age“ (2010–2012)

Marie Řeháková

absolventka hotelové školy (gastronomie a zdravá výživa), absolventka Univerzity třetího věku, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „Women in Older Age“ (2010–2012)

Jaroslava Šulcová

ekonomka, absolventka Univerzity třetího věku, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „Women in Older Age“ (2010–2012)

Jiřina Tampírová

laborantka, absolventka Univerzity třetího věku, členka seniorského týmu žen v projektu Ewa „Women in Older Age“ (2010–2012)

představované ženy / České Budějovice

Hana Bauerová

Herečka. Šedesát let života v hlavním angažmá v jediném divadle. Moudrá, aktivní a optimistická žena. Báječná vypravěčka, autorka knih o herectví a rybaření, obdivovatelka přírody a rodné řeči.

Otilie Týmalová

Vitální žena, vlastenka. Vyrostla v tělocvičně a tělovýchovnému hnutí „Sokol“ věnovala celý život. Po válce a pádu komunismu se zapojila do jeho obnovy, v roce 2012 vystupovala na Všesokolském sletu v Praze.

Inge Švandová-Koutecká

První žena-scenáristka v Československu, operní režisérka, kostýmní výtvarnice, skvělá pedagožka. Je stále aktivní, za celoživotní přínos v oblasti kultury za rok 2011 převzala 26. června 2012 „Cenu města Český Krumlov“.

Marie Ludikarová

Dětství prožila na jihočeském venkově. Život dítěte v době hospodářské krize, protektorátu a poválečných letech nebyl vždy naplněn dostatkem. Možnost studovat a získat vzdělání přijala jako dar.

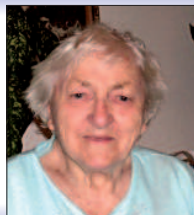

Marie Bočková

Narozená v roce 1923 v malebném koutu jižních Čech. Milovnice přírody, národní kultury, sběratelka a zapisovatelka lidových písní, říkadla, pohádek a pověstí. Doma jí říkali „Marinka“.

Běla Petříková

Pohyb a učitelská profese jí učarovaly. Hory a lyže se staly jejím druhým domovem. Lásce k nim vedla nejen vlastní děti, po několik desetiletí i studenty učitelství na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích je veřejná vysoká škola univerzitního typu. Vznikla v roce 1991 a v současné době ji tvoří osm fakult: fakulta ekonomická, fakulta rybnářství a ochrany vod, filozofická, pedagogická, přírodovědecká, teologická, zdravotně sociální a zemědělská.

Z hlediska dlouhodobého záměru se Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích profiluje jako univerzita výzkumná s orientací zejména na problematiku přírodních, sociálních a humanitních věd. Významnou složkou vědecko-výzkumné činnosti univerzity je úzká spolupráce s ústavu Akademie věd České republiky. K silným stránkám univerzity patří věda a výzkum, oblast celoživotního vzdělávání a schopnost orientace školy na regionální problematiku.

Výuka probíhá v akreditovaných bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech, které tvoří širší vědní základ 246 studijním oborům se specializacemi v prezenční a kombinované formě studia. Přednášky a semináře u 24 studijních oborů se nabízejí také v anglickém jazyce, u 3 oborů rovněž v německém jazyce.

Všechny součásti univerzity (v rozdílném zastoupení) uskutečňují ve vybraných vědních oborech doktorské studijní programy (Ph.D.). Absolventi některých magisterských programů na filozofické, pedagogické, přírodovědecké, teologické a zdravotně sociální fakultě mohou získat akademické tituly PhDr., RNDr. a Th.Lic., k jejichž udělování jsou uvedené součásti univerzity oprávněny.

Ekonomická, filozofická, přírodovědecká, teologická, zdravotně sociální, zemědělská a fakulta rybnářství a ochrany vod jsou oprávněny provádět habilitační řízení docentů; filozofická, přírodovědecká, zdravotně sociální, zemědělská a fakulta rybnářství a ochrany vod navíc uskutečňují řízení ke jmenování univerzitním profesorem.

UNIVERZITA TŘETÍHO VĚKU

UNIVERZITA TŘETÍHO VĚKU NA ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTĚ JIHOČESKÉ UNIVERZITY V LETECH 1992–2012

Ohlédnutí na začátek

Říká se, že nic nezačíná ve svém začátku a máloco končí ve svém konci, všechno vyžaduje předmluvu, úvod, doslov a souhrnný přehled, který naznačuje možnou kauzalitu jevů či kontext událostí souběžných.

První Univerzita třetího věku (UTA) byla založena v roce 1972 na Univerzitě společenských věd v Toulouse. Její zakladatel a tvůrce Pierre Vellas spatřoval v kontinuálním vzdělávání seniorů příspěvek ke zlepšení veřejného zdraví (santè publique), ve výzkumu zdravotní, sociální, ekonomické a právní problematiky starších lidí a v průběžné výchově těch, kteří se profesně seniory zabývají, její hlavní úkoly. Projekt měl značný úspěch a odezvu v Evropě, Americe, Oceánii i v Asii.

Historie českých Univerzit třetího věku začíná v roce 1986. První Univerzita třetího věku (U3V) se zrodila na Palackého univerzitě v Olomouci, následovala Univerzita Karlova v Praze a její Lékařská fakulta v Plzni. Jejich vznik je spojován s Československým červeným křížem a Českou společností gerontologickou, ústředním tématem vzdělávání bylo zdraví a jeho prevence.

Historie Univerzity třetího věku na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích začíná v roce 1992 na Zdravotně sociální fakultě.

1992/1993 – 1994/95

První studijní obor **Péče o člověka a jeho zdraví** otevřela Jihočeská univerzita v akademickém roce 1992/1993. Nabídla seniorům šestisemestrový zdravotně sociální program s tříhodinovou dotací přímé výuky a dvěma hodinami konzultací týdně („seniorský čtvrtek“), s povinnostmi plnit zápočty a dílčí zkoušky, v závěru studia vypracovat a obhájit absolventskou práci. V červnu 1995 při slavnostním předávání osvědčení o mimořádném studiu jejím 28 absolventům ucelený vzdělávací program uzavřela. V květnu 1996 podpořila **ustavení Klubu absolventů Univerzity třetího věku** a přihlásila se k účasti na tvorbě a realizaci kontinuálního programového vzdělávání seniorů.

1995/1996 – 1997/1998

Realizace oboru Péče o člověka a jeho zdraví potvrdila, že i neprofesní zájmové vzdělávání lze poskytovat na „univerzitní“ úrovni.

1998/1999 – 2000/2001

Následná koncepce vzdělávání doznala podstatných změn. Nový studijní obor **Člověk ve zdraví, nemoci a tísní** se přeměnil ve dvouступňový s možností volby délky a typu vzdělávacího programu. Volba varianty programu A byla volbou uceleného a tematicky uzavřeného oboru, volba varianty B a C volbou stupně náročnosti studia a vstupu do evropského vzdělávacího programu **SoLiLL: Self-organised Learning in Later Life**.

2001/2002 – 2003/2004

Čtvrtý vzdělávací cyklus ověřil model vícestupňového vzdělávání a naznačil možnosti rozšíření „univerzitní“ nabídky programů, oborů a přednáškových cyklů. Univerzita třetího věku představila koncepci navazujícího výběrového programu **Kvalita života v pozdějším věku**, ojedinělou tím, že do vzdělávacích činností včlenila distanční prvky a pro nový typ výuky připravuje „mentory“ a projektové manažery z řad aktivních seniorů.

2004/2005 – 2006/2007

Šedesát teoretických přednášek, seminářů a cvičení, dvě studijní soustředění, realizovaná nabídka volitelných kurzů na podporu počítačové a informační gramotnosti, evropská akce „**Internet pro seniory**“ ve spolupráci se sdružením Život 90 naplnily základní program oboru „**Člověk ve zdraví, nemoci a tísní**“ a projekty přeshraniční spolupráce **CBC Phare a Interreg (1, 2)** a výběrový program **Kvalita života v pozdějším věku** vzdělávání rozšířily.

2007/2008 – 2009/2010

Informační a komunikační technologie (ICT) přinesly do vzdělávání seniorů nové podněty. Vícestupňový vzdělávací model umožňující účastníkům studijní plány spoluvytvářet, modifikovat, nové a navazující programy a projekty (**e-LiLL: e-Learning in Later Life, 2006–08**) iniciovat, dokonce do nich vstupovat v roli mentorů, se stal nástrojem a zárukou kontinuálního rozvoje seniorského vzdělávání jako specifické formy celoživotního učení na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

2010/2011 – 2012/2013

V akademickém roce 2010/11 a 2011/12 byly v rámci seniorského vzdělávání realizovány dva ucelené šesti-semestrové programy **Člověk ve zdraví, nemoci a tísní** a **Člověk v přírodě a společnosti**, navazující výběrový

program **Kvalita života v pozdějším věku** a evropský projekt **EWA – Evropské ženy v pozdějším věku** (2010–12). Nabídka předmětových programů a navazujících modulů (1–6semestrových), zájmových kurzů a univerzitních přednášek společných pro studenty prezenčního a kombinovaného studia historie a anglistiky Filozofické fakulty JU a Univerzity třetího věku otevřela univerzitu zájemcům o další a celoživotní vzdělávání. Do univerzitních poslucháren, archivů, počítačových učeben a knihoven přizvala i seniory.

Mimořádně úspěšným programem **Šumava známá, neznámá a zapomenutá** pozval seniory k toulkám po Šumavě a nabídkou kurzu **Finanční trhy a my** do České národní banky za přednášejícími JUDr. Helenou Kolmanovou a ing. Vladimírem Jandíkem.

Univerzita třetího věku se těší velkému zájmu, v akademickém roce 2011–2012 bylo na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích zapsáno v 36 programech a kurzech U3V 1168 seniorů.

Zdravotně sociální fakulta JU, J. Boreckého 27, České Budějovice

**Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta**

Projekt podpořený
Programem Grundtvig
Evropské komise

GŘ pro vzdělávání a kulturu

Program celoživotního učení